

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА, МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЛОГІСТИКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету менеджменту

(підпис)

І.Е. Шавкун

(ініціали та прізвище)

“ ” 2019

“ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ”

(назва навчальної дисципліни)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

(шифр, назва спеціальності)

освітньо-професійна програма “Підприємництво та комерційна логістика”

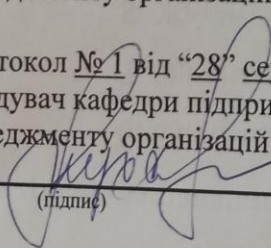
Укладач

Полусмяк Ю.І., к.е.н, доцент кафедри підприємництва, менеджменту
організацій та логістики

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики

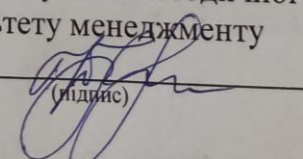
Протокол № 1 від “28” серпня 2019 р.
Завідувач кафедри підприємництва,
менеджменту організацій та логістики

(підпис)

Л.М. Бухаріна
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету менеджменту

Протокол № 1 від “30” серпня 2019 р.
Голова науково-методичної ради
факультету менеджменту

(підпис)

О.В. Юдіна
(ініціали, прізвище)

2019 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрямок підготовки, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань <u>07 Управління і адміністрування</u>	За вибором	
		Цикл дисциплін професійної підготовки	
Розділів – 2	Спеціальність <u>076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність</u>	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120		2-й	-
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 год. самостійної роботи студента – 5,5 год.	Освітньо-професійна програма “ <u>Підприємництво, комерційна логістика</u> ”	28 год.	-
		Практичні	
	14 год.	-	
	Самостійна робота		
	78 год.	-	
	Вид підсумкового контролю: залік		
	Рівень вищої освіти: бакалаврський		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни “Основи сталого розвитку” є формування та поглиблення у студентів теоретичних знань та практичних навичок з питань сталих цілей і основних принципів розвитку суспільства у XXI столітті.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Основи сталого розвитку” є формування базових знань з проблем взаємодії людини і навколишнього середовища згідно з принципами сталого розвитку на глобальному, регіональному і локальному; вивчення підходів і способів переходу до сталого розвитку у світовій практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття концепції сталого розвитку на регіональному і локальному рівнях;
- основні напрями сталого розвитку на регіональному і локальному рівнях;
- принципи і концепції сталого розвитку при виробничій і соціально-культурній діяльності.

вміти:

- розв’язувати складні задачі і проблеми в галузі, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій;
- розраховувати локальні та регіональні індикатори сталого розвитку;
- формувати алгоритми побудови планів дій для соціально-економічно збалансованого розвитку регіонів в умовах переходу суспільства до сталого розвитку.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

- здатність до визначення проблем розвитку людства у його взаємодії з природою;
- здатність розкривати сутність поняття “сталий (збалансований) розвиток”;

- здатність розкрити сутність глобальних та регіональних політичних проблем;
- здатність висвітлювати проблему обмеженості природних ресурсів: паливних, земельних, водних, лісових;
- здатність показати можливості і перспективи вирішення сучасних проблем взаємодії суспільства і природи на принципах концепції сталого (збалансованого) розвитку, наближення до моделі сталого розвитку через вирішення соціальних проблем та визначити підходи,

Міждисциплінарні зв'язки.

Вивчення курсу базується на знаннях, отриманих студентами під час вивчення циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін: “Екологічний менеджмент”, “Управління підприємницькими ризиками”, “Якість та безпечність товарів та послуг”.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади та головні концепції сталого розвитку

Тема 1. Виникнення та розвиток концепції сталого розвитку

Тенденції розвитку людства в контексті взаємодії суспільства і природи. Класифікація наукових теорій і концепцій в контексті сталого розвитку. Теорія В.І. Вернадського про ноосферу та її зв'язок з теорією сталого розвитку. Роботи членів Римського клубу. Роль ООН у визначенні та втіленні ідей сталого розвитку. Актуальність проблеми сталого розвитку. Причини виникнення ідей сталого розвитку. Сутність сталого розвитку. Передумови сталого розвитку.

Тема 2. Проблемне поле сталого розвитку

Причини загострення глобальних проблем людства в кінці ХХ – на поч. ХХІ ст.. Загрози природно-екологічного характеру. Глобальні соціальні проблеми. Політичні конфлікти як чинник дестабілізації соціально-економічного розвитку. Економічні проблеми розвитку. Концепція сталого розвитку. Індикатори сталого розвитку. Соціально-економічний розвиток суспільства в контексті сталого розвитку. Взаємозв'язок людини і людства з природою. Основні засади нового управління .

Тема 3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки

Роль глобалізації у загостренні проблем сталого розвитку. Поляризація економічного розвитку та методи її виміру. Проблема дефіциту ресурсів розвитку суспільства. Проблема бідності та можливості її вирішення. Роль ООН у визначенні засад сталого розвитку. Система Організації Об'єднаних Націй. Конференція ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992р.). Саміт тисячоліття. Цілі розвитку тисячоліття. Світовий саміт зі сталого розвитку в Йоганнесбурзі (2002р.). Саміт ООН з питань Цілей розвитку тисячоліття (2010 р.) .

Тема 4. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку

Актуальність екологічно збалансованого розвитку. Основні екологічні проблеми України. Екологічні проблеми у стратегії національної безпеки України. Пріоритети збалансованого розвитку. Джерела та шляхи забруднення навколишнього природного середовища. Проблема глобальної зміни клімату та механізми її вирішення. Забезпеченість людства водними ресурсами. Стан вод Світового океану в контексті збереження ресурсного потенціалу та стійкості природних екосистем. Проблема збереження лісів.

Тема 5. Зелена економіка як механізм реалізації концепції сталого розвитку

Поняття про зелену економіку, чинники її формування. Структура зеленої економіки. Стимулювання трансформацій в напрямі зеленої економіки на глобальному та міжнародному рівнях. Бізнес-ініціативи щодо розвитку зеленої економіки. Зелені міста, перспективи їх розвитку в світі та Україні. Концепція зеленої економіки. Нормативно-правові

передумови формування зеленої економіки в Україні. Особливості запровадження зелених технологій у основних галузях економіки України. Приклади реалізації проектів зеленої економіки в Україні

Розділ 2. Стратегія сталого розвитку країни

Тема 6. Економічне зростання і сталий розвиток

Економічний розвиток та економічне зростання. Фактори економічного зростання і сталий розвиток. Теорії сталого розвитку. Слабка та сильна стійкість. Індикатори сталого розвитку. Демографічна ситуація в світі: пошук балансу. Основні типи соціального відторгнення і політика соціального залучення. Регіональний розподіл за гостротою проблем голоду, поширення хвороб, стану здоров'я матерів та дітей. Проблеми ринку праці та міжнародних міграцій. Гендерна рівність в контексті стійкого розвитку.

Тема 7. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства та оцінка прогресу досягнення цілей сталого розвитку країнами світу

Роль науки та освіти у визначенні засад сталого розвитку. Зміцнення наукової бази з метою сталого розвитку і нового управління. Розширення наукового знання про систему Земля. Вдосконалення довгострокових наукових оцінок і прогнозів. Створення наукового потенціалу. Переорієнтація освіти на сталий розвиток. Розширення поінформованості населення. Індекс конкурентоспроможності країн світу (методика розрахунку, розподіл країн світу за величиною індексу, місце України). Індекс людського розвитку (методика розрахунку, розподіл країн світу за величиною індексу, місце України). Індекс EPI (Environmental Performents Index) (методика розрахунку, розподіл країн світу за величиною індексу, місце України). Індекс екологічного сліду (методика розрахунку, розподіл країн світу за величиною індексу, місце України).

Тема 8. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів та сталий розвиток

Розбіжності інтересів у глобалізованому просторі. Конфлікти між окремими групами інтересів у сучасному світі. Перспективи подолання конфлікту інтересів. Роль громадянського суспільства. Порядок організації та проведення окремих процедур закупівель. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання. Рівень життя і людський розвиток. Здоров'я, тривалість життя і людський розвиток. Освіта і людський розвиток. Людський розвиток і гендер.

Тема 9. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку

Проблеми сучасного економічного розвитку України. Цілі розвитку тисячоліття та Україна. Національні особливості переходу України на шлях сталого розвитку. Індикатори сталого розвитку в Україні. Роль громад у розвитку суспільства. Соціальна мобілізація. Складові елементи соціальної мобілізації. Механізм впровадження соціальної мобілізації. Проект “Муніципальна програма врядування та сталого розвитку” Проект “Місцевий розвиток, орієнтований на громаду”.

Тема 10. Стратегічне планування сталого розвитку

Глобальний вимір сталого місцевого розвитку. Значення стратегічного планування на місцевому рівні. Організація розробки стратегій сталого місцевого розвитку. Формулювання стратегії. Впровадження стратегії. Виміри стійкого розвитку регіонів України. Фактори, що зумовили проблеми збалансованого розвитку України. Завдання, які потрібно вирішити для забезпечення переходу України до збалансованого розвитку. Методики оцінки рівня стійкого розвитку регіонів України. Характеристика груп регіонів України за рівнем стійкого розвитку. Інституції, що реалізують державну політику у сфері стійкого розвитку. Критерії та показники переходу України на модель стійкого розвитку, що містяться у нормативно-правових документах. Економічні та адміністративні методи стимулювання населення та суб'єктів господарювання щодо здійснення соціально- та екологоорієнтованої політики.

Структура навчальної дисципліни

Назви тематичних розділів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	практ	сам.роб.		л	практ	сам.роб.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ 1. “Теоретичні засади та головні концепції сталого розвитку”								
Тема 1. Виникнення та розвиток концепції сталого розвитку	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 2. Проблемне поле сталого розвитку	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 3. Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки	15	4	2	9	-	-	-	-
Тема 4. Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 5. Зелена економіка як механізм реалізації концепції сталого Розвитку	15	4	2	9	-	-	-	-
Разом за розділом 1	60	14	7	39	-	-	-	-
Розділ 2. “Стратегія сталого розвитку країни”								
Тема 6. Економічне зростання і сталий розвиток	15	4	2	9	-	-	-	-
Тема 7. Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства та оцінка прогресу досягнення цілей сталого розвитку країнами світу	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 8. Взаємодія національних, групових, приватних інтересів та сталий розвиток	10	2	1	7	-	-	-	-
Тема 9. Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку	15	4	2	9	-	-	-	-
Тема 10. Стратегічне планування сталого розвитку	10	2	1	7	-	-	-	-
Разом за розділом 2	60	14	7	39	-	-	-	-
Усього годин	120	28	14	78	-	-	-	-

4. Теми лекційних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин, денна форма
1	Виникнення та розвиток концепції сталого розвитку	2
2	Проблемне поле сталого розвитку	2
3	Диспропорційність економічного розвитку: основні причини та наслідки	4
4	Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку	2
5	Зелена економіка як механізм реалізації концепції сталого розвитку	4
6	Економічне зростання і сталий розвиток	4
7	Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства та оцінка прогресу досягнення цілей сталого розвитку країнами світу	2
8	Взаємодія національних, групових, приватних інтересів та сталий розвиток	2
9	Україна в контексті переходу на засади сталого розвитку	4
10	Стратегічне планування сталого розвитку.	2
	Разом	28

5. Теми практичних занять

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин, денна форма
1	Виникнення та розвиток концепції сталого розвитку	1
2	Проблемне поле сталого розвитку	1
3	Диспропорційність економічного розвитку:	2
4	основні причини та наслідки	1
5	Екологічні проблеми у контексті сталого розвитку	2
6	Зелена економіка як механізм реалізації концепції сталого	2
7	Розвитку	1
8	Економічне зростання і сталий розвиток	1
9	Науковий та освітній виміри сталого розвитку суспільства та оцінка прогресу досягнення цілей сталого розвитку країнами світу.	2
10	Взаємодія національних, групових, приватних інтересів	1
	Разом	14

6. Самостійна робота

№ теми з/прогр.	Назва теми	Кількість годин, денна форма
1	Наукові основи стратегії сталого розвитку природи та суспільства	7
2	Історія формування концепції сталого розвитку	7
3	Формування закономірностей взаємодії людини та природи	9
4	Глобальні екологічні проблеми людства	7
5	Забезпечення стійкого розвитку соціально-економічних систем	9
6	Економічний механізм раціонального природокористування	9
7	Ринкові механізми регулювання природокористування	7
8	Практичні процедури управління екологізацією економіки та її підрозділів	7
9	Особливості концепції освіти для сталого розвитку	9
10	Соціальні виклики в сучасному світі	7
	Разом	78

7. Види контролю і система накопичення балів

Вид контролю	№	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
			Денна форма		
Поточний контроль	1	Збір, систематизація та аналіз фактичного матеріалу, доповіді на практичних заняттях	7	2	14
	2	Виступ, презентація й обговорення результатів дослідження матеріалу на практичних заняттях	7	2	14
	3	Розв’язання навчальних кейсів за тематикою практичного заняття	4	2	8
	4	Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 1, Розділу 2	2	7	14
	5	Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 1, Розділу 2 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle	2	5	10
Підсумковий контроль – залік	6	Вирішення контрольних ситуативних задач та навчальних кейсів (у письмовій формі)	1	30	40
		Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (у письмовій формі)		10	
Усього балів			23		100

Критерії оцінювання

1. *Збір, систематизація та аналіз фактичного матеріалу, доповіді: 1-2 бал(и).*

2 бали - відповідь правильна, повна, інформацію з різних джерел систематизовано, виокремлено основні положення, структурно об'єднано та стисло проаналізовано кожне з них, зроблено ґрунтовні узагальнюючі висновки.

1 бал - відповідь в цілому правильна, виокремлено основні положення кожного з джерел, але не зроблено їх відповідного аналізу та узагальнюючих висновків.

2. *Виступ, презентація й обговорення результатів дослідження матеріалу на практичних заняттях: 1-2 бал(и).*

2 бали – виступ та презентацію підготовлено за темою дослідження, чітко визначено зміст; зроблено глибокий системний аналіз змісту презентації, виявлено нові ідеї та положення, що не були розглянуті, але які суттєво впливають на зміст, надано власні аргументи щодо основних положень теми, що досліджується.

1 бал - підготовлено додатковий матеріал з теми, що обговорюється, доповнює зміст виступу, висловлено власну думку.

3. *Розв'язання навчальних кейсів за тематикою практичного заняття: 1-2 бал(и).*

2 бали - проаналізовано зміст навчального кейса, дано вичерпні відповіді на всі питання, зроблено ґрунтовні узагальнюючі висновки та надано рекомендації.

1 бал - правильно виокремлено основні положення навчального кейса, проведено відповідний аналіз, але не зроблено узагальнюючих висновків.

4. *Контрольне тестування за результатом вивчення матеріалу Розділу 1, Розділу 2: 0-7 бал(ів).*

1 бал за кожну правильну відповідь (всього 7 тестових запитань до кожного розділу).

5. *Самостійне проходження тесту за матеріалом Розділу 1, Розділу 2 у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle: 0-5 бал(ів).*

0,5 балів за кожну правильну відповідь (10 тестових завдань до кожного розділу). За умови виконання тесту не менше, ніж на 85%. Кількість спроб не враховується. Час не обмежено.

6. *Вирішення контрольних ситуативних задач та навчальних кейсів (у письмовій формі): 0- 30 балів.*

15 балів – задачу вирішено вірно, проведено розрахунки, зроблено висновки, надано рекомендації.

15 балів - проаналізовано зміст навчального кейса, дано вичерпні відповіді на всі питання, зроблено ґрунтовні узагальнюючі висновки та надано рекомендації.

Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (у письмовій формі) 0-10 бал(ів)

1 бал за кожну правильну відповідь (всього 10 тестових запитань).

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою Університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов’язковим повторним курсом)		

10. Рекомендована література

Основна:

1. Алимов О.М. Потенціал сталого розвитку України на шляху реалізації інтеграційного вибору держави. Київ. ДУ Інститут природокористування та сталого розвитку НАН України. 2014. 578 с.
2. Кононенко Ю.О. Актуальні проблеми сталого розвитку. Навчально-методичний посібник. Київ. ДП “Принт-Сервіс”. 2016. 109 с.
3. Ісаєнко В.М., Ніколаєв К.Д. та ін.. Стратегія сталого розвитку (туристична галузь). навчальний посібник. НПУ імені М.П. Драгоманова. 2013. 301 с.
4. Регіональна економіка. підручник. за ред. Є.П. Качана. Київ. Знання. 2011. 670 с.
5. Гулик Г.С. Синергетика інтегрального застосування економіко-правових інструментів формування системи сталого лісокористування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук. Львів. РВВ НЛТУ України. 2013. 23 с.
6. Карпінський Б.А. Еволюція підходів у моделюванні соціально-економічних процесів і сталого розвитку. Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. Львів. РВВ НЛТУ України. 2015. Вип. 25.3. С. 253-265.
7. Сталий розвиток територій: проблеми та шляхи підвищення. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро. 21 жовтня 2016. за ред. О.Ю. Бобровської . Дніпро. ДРІДУ НАДУ. 2016. 264 с.

Додаткова:

1. Стратегія економічного і соціального розвитку Сумської області на період до 2015 року [Електронний ресурс] / Сумська обласна державна адміністрація. – Режим доступу : http://www.state-gov.sumy.ua/docs/komitet_ekonom_pitan/strateg_ns2015.html.
2. Стратегія підвищення конкурентоспроможності Донбасу “Донбас – 2025: стратегія майбутнього”. Донецька обласна державна адміністрація. URL : http://www.feg.org.ua/docs/Donetsk_Monitor_Doc_Final_RUS.pdf.
3. Стратегія розвитку Черкаської області до 2015 року. Черкаська обласна державна адміністрація. URL : <http://www.oda.ck.ua/?lng=ukr&article=1231>.
4. Стратегія сталого розвитку Харківської області до 2015 року. Харківська обласна державна адміністрація. URL : <http://kharkivoda.gov.ua/uk/article/static/id/243>.
5. Всесвітній економічний форум URL : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2012-2013/>.
6. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. Академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. – К.: Державна установа “Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України”, 2013. – 72 с.
7. Федорова Т.Ю., Григорчук П.М. Визначення концептуальних засад сталого розвитку. Науковий вісник Херсонського державного університету. Херсон. ХДУ. 2013. С. 16 – 19
8. Карпінський Б.А., Валильків І.М., Карпінська О.Б. Модель сталого розвитку економіки: формування та порівняльна динаміка змін. Частина 1. Науковий вісник НЛТУ України. 2015. – Вип. 25.7. с.13 – 27

Інформаційні ресурси:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2019).
2. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2019).
3. Международный технический журнал “Мир техники и технологий”. URL: <http://www.mtt.com.ua/> (дата звернення: 26.08.2019).
4. Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2019).
5. Модуль аналітики офіційного сайту “Prozorro”, публічні закупівлі. URL: <http://bi.prozorro.org>. (дата звернення: 26.08.2019).
6. Науково-практичний журнал “Менеджмент сьогодні”. URL: <http://grebennikon.ru/journal-6.html> (дата звернення: 26.08.2019).
7. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: www.rada.gov.ua/. (дата звернення: 26.08.2019).
8. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=50da6022-ffe8-4ddb-9248-8a24ab606d3c&title=ProzorroZmenshuKoruptsiu-RezultatiOpituvanniaBiznesu>. (дата звернення: 26.08.2019).
9. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення: 26.08.2019).

Погоджено _____
навчальний відділ
“ “

Додаток

Доповнення та зміни до робочої програми навчальної дисципліни

“ОСНОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ”

[illegible]